

Lo Teatro Catalá

*****
REDACCIÓ
 Y ADMINISTRACIÓ
 Carrer Diputació
 125, -2.º-3.ª

PERIODICH SETMANAL
INDEPENDENT,
 DE LITERATURA, ART, NOTICIAS Y ANUNCIS
 Destinat principalment á fomentar lo progrés é intereses del Teatro de Catalunya

*****
SUCURSAL
PARA CARTAS
 Y AVISOS
 Unió, 5, 3.ª 2.ª

Preus per subscripció

En Barcelona. 1'00 peseta trimestre.
 Fora.. . . . 1'50 »
 Artistas extranjers, 25 pesetas l'any.

ULTRAMAR

Semestre. . . 7 pesetas
 Un any. . . 12 »

PREUS DE GADA NÚMERO

Número corrent. . . . 10 céntims
 Id. atrassat. . . . 15 »

FORSAS CATALANISTAS

II

L' ESTAMENT BURGÉS Ó CLASSE MITJA

Comerciants, artistes, sabis, industrials, tots aquells que viuen desahogadament, mercès á la llum de sa intel·ligencia ó als rédits del treball acumulat ó siga 'l capital, componen aquesta colectivitat escullida y numerosa que 's nomena *classe mitja*.

En aquesta munió d' homes de intel·ligencia y de valer, es ahont fins al dia s' ha extós mes, la idea catalanista; pero desgraciadament no ha sigut encara prou y be ho deploran ara, alguns de las professions que componen aquest importantíssim establiment. Be ho saben los industrials, per exemple, que en cent ocasions han malehit lo funest centralisme, aquest monstre, que en nom d' una uniformitat nacional assassiná y matá anys enrera la floreixent industria catalana y avuy pujat de peus demunt la llosa de sa tomba, impossibilita 'ls desesperats esforços que fa pera aixecarse. Be prou qu' ho saben 'ls comerciants, qu' obligats á seguir mal de son grat erera 'l carro d' eix centralisme insensat y bagarro y duts á la forsa, lligada Catalunya ab las demás regions, als descrédit públich, á la ruina de la Hisenda, al despilfarro y á la próxima bancarrota, no escoltadas sas queixas y enmanillats ab tractats de comers ruinosos, ab gabelas injustas, y ab imposicions onerosas, han malehit ab llágrimas als ulls, y rabia al cor l' hora infausta en que 'l treballador fou lligat al gandul, l' activitat á la mandra, l' espavilat al inepte, Catalunya á Espanya.

Igual qu' una casa regida per una mare, ahont cinch germans, fossen mandrosos ó ineptes y sols un fós espavilat y treballador, aixís es l' estat de la nació espanyola. La naturalesa 'l clima, las condicions de vida son mes favorables á las demás regions que á Catalunya. Nostra terra té que lluytar ab l' abruptesa de sos terrenos y ab sas malas condicions topográficas y, no obstant, Catalunya es del sis germans lo qui está obligat á portar á casa major setmanada. Y si al menos li dessim facilitats pera guanyarla, del

mal 'l menos: mes li treuen 'ls medis y li posan tota classe d' obstacles.

En eixa casa té de passar forsosament lo que li passa á Espanya actualment y que pot resumirse en tres paraulas: *La bancarrota truca d la porta*.

Pe 'l Centralisme será aixó just castich als pecats comesos en sa malehida historia. Mes ¿será just que Catalunya passi també per la vergonya d' una quiebra del Estat? ¡No y cent vegadas no!

Lo germá sisé quant lo descrédit y la miseria entran á casa portats per la ganduleria de 'ls altres germans y per los despilfarros d' una mare inepta, te 'l dret de eridar «¡Sálvise qui puga!» y administrarse ell mateix, ja que ni 'ls altres ni sa mare han sapigut administrarlo ni administrarse.

Quant arribi aqueix día que forsosament té d' arribar, la classe mitja de Catalunya té son lloch senyalat. Allá ahont faltin intel·ligencias administrativas, caudals per establir fonts de vida, é iniciativas regeneradoras, la classe mitja donará comerciants, sabis, artistes é industrials que son avuy los primers d' Espanya y que demá, ajudats per lleys favoridoras, serán 'ls millors d' aquesta rassa meridional llatina, la primera del mon en Arts, Lletres, Industria y Comers.

Mentrestant, la classe mitja catalana ha donat al partit de la Patria, lo millor y mes numerós de sas forsas, poetas qu' han aixecat l' esprit públich ab sas trovas, é intel·ligencias y activitats que en tots los rams han treballat en pró de nostra terra.

En la classe mitja ha nascut lo catalanisme y en ella té y tindrà sempre lo núcleo més important de prosélits.

M. RIUSECH.

ESTRENOS CATALANS

Romea.—*Gobernador*, 4, bis, comedia en 1 acte y en prosa del SR. Pous.—*¡S'ha de patir!* monòlech del SR. MARXUACH. Fou estrenada aquesta producció en la nit del benefici del simpátich actor Sr. Pinós. Se basa son argument en as-

sumpto sumament relliscós. de Està, ab tot, tractat aquest de manera que no resulta l'obra tan *verda* com nosaltres temiam de un principi. Deixant apart un tipus fals, lo protector de senyores divorciades, la obra està escrita ab soltura y 'ls tipus están apuntats ab garbo, notantshi aquella factura, algo francesa de algunas obras del Sr. Pous.

Respecte al desempenyo, fou acertat, 'scent dignes d'aplauso 'ls senyors Marti, Pinós, Santolaria y las Sras. Gali y Clemente (A.) hi que prenguera part.

¿Vol l'autor del monolech ¡S'ha de patir! que siguem franchs?

Certas cosas que fan riurer molt gustal públich, desde 'l moment que son atentatorias al bonquet y contrarias á la bona educació, no deuen portarse al teatro, si aquet es públich, porque 'ls espectadors al fer efectiu l'import de la entrada ténen dret á que se 'ls tracti ab la consideració deguda.

¿Vol lo senyor Pinós que li donem un consell d'amich?

No posi en escena, obras de 'l corte del ¡S'ha de patir!—M. F.

LA MORT DEL NIN

Dintra la sala, ¡quánta tristesa!
tothom ne plora prop del bressol.
—¡Mon fill!—febrosa diu una dona,
Mes ningú crida:—Mare ¿qué vols?
La mort traidora de dar acaba
á una criatura, son mortal cop.
Homes y donas, vells y brivalla,
tothom rodeja á l'infant mort.
¡Quanta tristesa per una mare!
¡Quanta alegría pe 'ls angelons!
Ella per sempre pert una joya,
joya preuhada, de inmens valor;
mes á la gloria contents s'esperan
oberts los brassos, brassos y cor,
d'engelets rossos varias parellas
l'ánima pura del infantó.
Fenne de rosas rica corona
y una caixeta brodada d'or
pera posarli quant l'aua apunti
sens cap recansa 'quell petit cos.
Maneu que fassin brandar ben prompte
las dos campanas son tétich só,
y vos la mare—jo vos ho prego—
lo vostre llanto tan dolorós
calmeune prompte, ja que no us resta
altr'esperansa n'altr'conhort
que 'l de pregarne pera que us dongui
lo bon Dèu calma y resignació.
¡Felis qui logra d'infant morir-se
sense conéixer lo qu' es lo món!
¡Quants sers al naixer, si seny tinguessen,
preferirian morir llavors!

J. T. y R.

REVISTA TEATRAL

Novetats.—*Maria Magdalena*, drama sacro 'n 7 actes, per D. RAFAEL DEL CASTILLO.

L'autor que logra véncer las dificultats d'escriurer una obra baix peu forsats y per'aprofitar

determinadas decoracions y trajes, y debent versar sobre assumptos de tothom conegut, es mereixedor d'aplauso.

D. Rafael del Castillo ha fet tot aixó y n'ha surtit airós.

No serem pas nosaltres, donchs, qui li escatimi 'l merit.

Y encara l'aplaudim ab mes gust, porque 's tracta d'una producció que, á pesar de la precipitació al escriurerla, està ben pensada, te bon vers, no careix de situacions ben preparadas é interessants, tant com pujan serho tractantse d'assumptos biblichs que no hi ha ningú que 'l ignori per ser lo fonament del cristianisme.

Los actes primer y segon están molt bé y 'l final d'aquet està ben motivat y es notable, com també es ben preparat lo del quint y lo del carrer de la Amargura, en que apareix Jesús al anar al Calvari, qual presentació domina y atrau al espectador.

Los artistas de Novetats l'aprengueren en poch dias, donant á *Maria Magdalena* una execució regular en las primeras funciones y bona á mida que han tingut, com ja 'ls tenen ara, ben apresos los papers.

Com elogiarem á la Sra. Clemente al estrenar en Romea *La rondalla del infern* encarregantse d'un paper de pocas ratllas y mes encara el Sr. Parreño per fer lo de *Jesus* (important si be curtíssim), felicitem á aquet jove actor que en *Maria Magdalena* presenta la figura del Salvador que no diu ni una paraula, pero salva un final d'acte.

Lo decorat y 'l vestuari tant be com l'any passat.

Una pregunta: No seria posible que 'ls tramoyistas no piquessin tan fort quant hi ha quadros de decoració curta.—P.

Tivoli.—La companyia d'ópera que fa dias vé actuant en dit teatro està composta d'artistas la majoria desconeguts de nostre públich, havent posat en escena varias obras qual conjunt ha resultat molt passador, y fins bó, si 's té en compte lo preu d'entrada.

En *Gli Ugonotti* van debutar lo tenor Sr. Callione, de veu potentia en los aguts; pero tremolosa y blanca, hasta 'l punt de que sembla un bé. La emissió resulta forsada y la escola molt deficient. De tots modos, va ferse aplaudir en los punts culminants de l'obra, al igual que la senhora Cairoli, encarregada del paper de *Valentina*. Lo baix Sr. Serra, á qui feya temps no havian sentit, va agradar en lo desempenyo del *Marcelo*. La seva veu es la mateixa en quant al timbre y son estil de cant dona importancia á las pessas, per lo que va conquistar aplausos en lo *pif paf* y en lo duo del tercer acte.

En la ópera *Faust* va ser aplaudit ab molta justicia després de la *fermata* de surtida, cantant ab precició y bon gust la serenata y en general be tota l'obra, si be hem notat certa tendencia á exajerar, cosa que no 'n te necessitat.

La tiple Srta. Ruanova es artista que comensa bé y té una bonica veu de soprano lleugera; canta ab gust, haventse captat per complert las simpatias del públich en la part de *Margherita*. Las demás óperas posadas en escena son *Lucia*, *Dinorah* y *Africana*, qual conjunt ha resultat bastant acceptable, sobre tot aquesta última en

que va pèndrer part lo distingit barítono Sr. Rubí y que va estrenarse divendres á benefici del Sr. Molgosa, vejentse 'l teatro ple de gom gom.

Eldorado.—Continuan los éxits de la companyia en aquest teatro.

La setmana pasada tingué lloch l'estreno de *Los aparecidos*, obreta molt bonica tant per lo interessant de son argument, com per los innumerables xistes que conté, lo mateix que per la perfecta interpretació que se li dona. La música es bonica, també meresqué 'ls honors de la representació, un wals mistich corejat que 's cantá molt bé, y que resulta sumament original.

Lo Srs. Cerbon, Ruiz y Palmada contribueixen ab la bona interpretació que donan á sos respectius personatjes á que *Los aparecidos* sigan extraordinariament aplaudits.

La obra dels Srs. Arniches, Lucio y Fernandez Caballero creyém que donará bonas entrada á la afortunada Empresa del Eldorado.—B.

Eden-Concert.—Havem vist en escena la sarsuela que porta per títol *Las dos princesas*, la qual obtingué tan bon desempenyo que, en vritat no habiam vist una obra gran, tant ben ajustada en dit local, no sols per las primeras part si que també per las secundarias y coro.

Novas atraccions han ingresat eixa setmana, venint á aumentar la varietat.—R.

Circo.—Divendres passat van darse cita en aquest teatro la majoria de musichs de Barcelona y gran part d'aficionats ab objecte de sentir la missa de requiem que per los funerals de Gayarre va compondre nostre paísá lo Mtre. Giró. Lo judici general que 'l publich formá de l'obra no pot ser mes favorable al autor com ho van demostrar las continuas manifestacions d'eutusiasme que 's van tributarli y los aplausos ab que van ser acullits la majoria dels fragments de que l'obra 's compona. Lo mestre Giró revela en totas sas composicions ser un musich de debó. Lluny de buscar efectismes enlluernadors per arrebatat de moment al publich. Va insinuantse de mica en mica cuidant ab escrupulositat l'instrumentació que resulta esmeradísima, redonciant los repíodos musicals, ab verdadera maestría y demostran en tots los fragmentos ser un compositor valent y de fibra á qui la seva madestia ha impedit que ocupi 'l lloch que es mereix y qu'altres sense tants merits, ocupan.

Las pessas mes culminants de la missa son en nostre concepte lo *Tuba mirum* precios solo de baix que lo Sr. De Grazia va cantar regularment, *Recordare* solo de tiple que la Sra. Ferni va interpretar molt bé, lo *Qui Mariam* per soprano tenor y baix, lo *Lacrimosa* l'*Agnus Dei* y l'*Responsori*. L'execució per part dels artistes va flaquejar bastant apesar de que á la senyora Ferni se li va veure bona voluntat per cantar la seva part. Lo coro molt fluix y ensopit en quant l'orquestra no podem menos de confessar qu'ho va fert molt bé y que va anar molt ajustada per lo que felicitem al digne director Sr. Subeyas Bach, per la manera acabada y magistral ab que va dirigir la missa.

Los ballables de ópera *Je Rinegato* també del Mtro. Giró van tenir que repetirse tots. Rebi lo distingit compositor la nostra cordial enhorabona y á veure si l'aplanso just del publich l'animará á repetir las audicions á las que prometem no faltar.

BEN.

MEMORIAS D' UN COMEDIANTE

CAPITOL III

MODUS VIVENDI

Lo temps, que may s'atura, corria, corria, no tan com *algú* desitjava; pero si lo suficient per anar madurant tota llevar sembrada en terra més ó menos propicia pera fermentar. Aquest *algú* era 'n Trussó, que, conseguida en part sa idea de fer mal á ne 'n Ridaura, no yeya arribar may lo moment de donar lo cop final.

La temporada de Vilanova tocaba ja á fi: galan y dama havían fet benefici ab bon resultat: segons tractes, ningú mes tenia de ferne. En Trussó prou treballaba, prou buscaba amistats, arraplagaba paraulas é inventaba motius pera fer també benefici; mes las simpatias que contaba en la població eran pocas, y mal podia doblar voluntats en favor d'una causa perduda.

Lo que més vingué á aumentar sa rabia, fou al tenir noticia de que la empresa, agrañida de l'artista Ridaura, li cedia un benefici á mitat de ingresos.—¡Aixó ja es massa!—digué exaltat al sapiguer la nova. Y afeiji en 'veu' baixa:—Poch he de poguer si aquesta vegada no t'enfonso.

Del modo que cumpí sa paraula, ja ho veurém mes tart. Passem ara á fer una visita á la dama jove que en l'anterior capítol hem vist ja com va declarar en confiansa á la característica que 'l rum-rum que corria referent á son amor ab en Ridaura era cert.

L'habitació d'aquesta *senyoreta*, era una sala ab alcoba, un quarto petit y cuina-menjador, de lo que, junt ab dos llits, taula, cadiras, etc., ne pagaban com á rellogats sis rals diaris *tots los dias*—com deya la mestressa de la casa.—En lo moment en que 'ns hi presentem, nostra actriu está estudiant una comedia qu'ella diu que no té solta; mes en sa portada s'hi llegeix aquest nom «Narciso Serra.»

Son *pare*, prop del balcó, s'entreté cargolant cigarrillos; en tant la seva *senyora* pica la pilota qu'ha de tirá á l'olla.

En aquest estat de cosas, truncan á la porta del pis; obren y entra l'avisador del teatro notificant que á las 4 d'aquella tarde hi ha ensaig de *D. Alvaro ó La fuerza del sino*, obra escullida pe 'l beneficiat Ridaura.

—Está be—diu la noya, á qui per millor anomenarla li direm... Lluisa.

—¿Quant va aquest benefici?—diu son *pare* tot just ha marxat l'avisador.

—Dijous vinent.

—¿Dijous? Me sembla que tindrà bona entrada...

—Sí, té moltes simpatias, y mes á mes lo dedica á un fabricant molt rich.

—Es un xicot que *fará* pe 'l teatro; comensa bé—anyadeix la *mamá*, picant encara la pilota.

—Sí, es un xicot que pot donar molt... si se 'l sab treballar be, ab manya, y aixó es lo qu'hem de fer antes no s'acabi la temporada, y mes á mes ara que *tocarà* diners del benefici.

—Jo 'm sembla que hi caurá; és de molt bona fe.

—¡Pshé! no dich que no; pero 'l dia que vaig

mostrarme enfadat com á *pare* que sóch, no 'l vaig trobar tan manso com creya.

—Perque no sabrias portarlo be.

—¡Ja me 'n vindrás á ensenyar tu d' aquestas cosas! Ves si á aquell *Tenorio* de Mataró no vaig cassarlo be: cinquanta duros va férsen de la broma

—Calla, que poden escoltarnos, y aquestas cosas...

—Si, tens rahó, lo passat passat.

—Donchs, si; vaig endilgarli la relació de sempre. En l' ultim *bastidor* de l' *esquerra* váreig arreconarlo dihentli aixi punt per punt:—Amich Ridaura, ja deureu sapiguer lo que s' diu per tot lo poble de la meua noya y vos: las veus que corren no son gens laudatorias pera nostre honor. No vull posarme á esbrinar que té raho en mes ó en menos; lo cas es un, y aquet es que aixó aixis no pot continuar; es precis, quant menos cubrir las apariencias pe 'l bé de tots y pera fer callar las veus malévolas que tan fereixen l' honra d' una artista pública.

—¿Veus? aixó de *pública* no ho tenias d' haver dit.

—¿Per qué?

—Perque... tractantse del que s' tracta, *pública*, fa una mena de cosa...

—¡Uy! no ets poch maticulosa! Lo millor es parlar clá y catalá.

—Be, y ell ¿qué va contestar?

—Donchs ell va dir que estaba, ab gran estranyesa, enterat de tot y que per sa part feya tot lo que li era possible pera deixar ben sentada la vritat, y aquesta era, que, ab la noya no havia tingut altrás relacions que 'l tracte precis entre companys de treball y personas ben educadas.

—¡Malament!

—Y afeijí que confiaba que las veus s' apla-rian devant la realitat del cas, y que tot quedaria en son lloch.

—Donchs aixó es lo qu' hem d' evitar: la qüestió es soroll, molt soroll pera lograr nostre objecte. En fi, ¿cóm váren quedar?

—Várem quedar en que... ja 'm parlarian ab mes calma; pero per lo prompte váreig donarli un *sablazo* de dos duros.

—¡Vayja una miseria!...

—Veurás: *de lo perdido saca lo que puedas*.

—Es que no hi ha res perdut. ¿No 't sembla aixis, noya?

—No sé... aixó vosaltres mateixos, jo...

—¡Semblas un *ensa*! ¡Ay, quinas fillas! En tot hi trobas taps.

—Jo, no; pero certas cosas...

—¿Ara 't fas l' *escrupulosa*? ¿Ara surts ab aquestas flautas? ¡Que 't creus que 'l teatro per si sol dóna per tots tres y pe 'l teu lujo? Quant vares comensar la carrera ja 't vaig advertir ¿Vols ser comedianta? Conforme: segueix los meus consells y anirás be: aixó si, no 't fassis la *remilgada*, perque si no, no 'n surtiriam pas. Te vas convenirhi y d' allavoras ensá...

—Si, d' allavoras ensá porto una vida...

—¡Qué vols dir! ¿No estás prou regalada? ¿Qué 't falta?...

—¿Qué?... ¡Res!

—Donchs, calla.

Y efectivament, la noya calla; mes en sos ulls prou hi llampeguejaba la tampesta que en son

cor batia ab forsa. Perque aquell sér, aquell cos de vintitres anys, no estaba encara depravat del tot; encara 's podia, apartarlo de la pendent que conduhia al llot.

Lo comers que aquells *pares* feyan ab aquella criatura, era infame; repugnaba, com repugna tot lo que per compéndreho precisa escarbotá 'l barnís que brilleja y cega 'ls ulls de las personas de bona fé.

La apariencia en lo teatro es lo rey, es lo que mana, lo qu' imposa, lo que s' acata, lo que 's respecta, en fi, es lo tot.

L' apuntador Ramón, home calificat d' escéptich per molta gent de teatro, era l' home designat pera tractar á los claras d' aquestas cosas. En lo capitol següent ell no 's treurá de molts duptes.

ANTON MOSTASSA

(Véginse los números 66, 68 y 69.)

SECCIÓ DEL PIROTÉCNICH

Un setmanari de literatura, novas, etc. de Catalunya, y, per lo tant, *regional*, era antes de neixer (¿sembla impossible, vritat?) partidari del Certamen teatral catalanista, y ara qu' ha nascut no ho es, ó si ho es, sembla no serho.

Pero, en cambi, ho es de fer un *concurs d' enigmas*, cosa molt mes séria, perque ja se sab qu' avuy tots los grans catalanistas donan una superior importancia á aqueixa última secció de nostre colega.

¿Qué vol dí 'l Catalanisme? ¿qué significa nostre teatro? ¿qué importan la bona literatura y la poesia de nostra terra?

Ré: es preferible estimular als aficionados als passatemps.

Així potser ho déu pensar lo modern setmanari.

Y ademes, qu' aixó li podrá permétrer distribuir un tomo més de las obras complertas del celebrat escriptor D. Ramón Bordas.

Perque sembla que hi té gran empenyo en propagarlas.

¿A qué vé sino 'l regalo de dits tomos que anuncia en la primera plana de las cubiertas?

Encara qu' es un *regalo* que, per obtenirlo, 'ls que 'l vulguin s' han de gratar la butxaca per mes que no tingan picó.

¡Vaya un modo de fer regalos!

¡Y vaya un modo de desprestigiar al distingit autor de *La flor de la montanya*, *Un agregat te boigs*, *Ateos y creyents* y altrás bonas produccions catalanas!

Ell no 's diu Benet; pero se li pot dir: *¿Qué amigos tienes, Benito!*

Y referent al primer punt, pot preguntarse en sério:

¿No sembla aquet anunciat *concurs d' enigmas* una parodia del Certamen teatral catalanista?

¿Y no es vritat que quant se plagia ó parodia alguna cosa, es perque té algún merit?

Diu «La Tramontana» del día 18 en sa plana 1.ª:

«La pena de mort es lo padró d' ignominia de las societats modernas que no han pogut desterrar de sas costums tan salvatge y repulsiva nota.»

Y en la plana 4.ª, sota de una lámina que du per títol: «Recorts de la Commune», hi posa:

«FUSELLEMENT DEL ARCABISBE Y CINCH DELS SEUS COMPANYYS, PE 'LS COMUNALISTAS.»

Aixó 'ns recorda lo que deya un federal, triant contra la pena de mort.

Deya aixís:

—La pena de mort es un padró d'ignominia y s'ha de abolir. Jo, á tots los que la defensan... ¡los penjaría!

La companyia del galán D. Lluís Santigosa funciona actualment en la América Central, trovantse en S. Salvador, ahont per una curta temporada lo Govern li dona una subvenció de 4000 duros.

També 'ls hi daría aquí nostre Govern... pintats á la paret.

En nostre número del día 17 no hi van cábrer cavilacions ni correspondencia y així ho vam anunciar sobre 'l peu de imprenta en un petit espay.

«Lo Teatro Regional», en lo número del día 18 (l'endemá del nostre), va anunciar també que per excés de original havia retirat á última hora la correspondencia y una ressenya etc.

Pero aixís com Lo TEATRO CATALÀ apenas va tenir lloch per la noteta, «Lo Teatro Regional», va ocupar ab son *Avis* un espay en que hi hauria capigut la correspondencia que va suprimir.

¿Van voler imitarnos? ¿va ser casualitat?

Qui ho vulgui saber que vaji á Salamanca.

LA BOLSA Y LO TEATRO CATALÀ

II

Estábam en lo punt en que 'm van despatxar, y com jo soch molt puntós, no 'm vaig fer repetir lo despidio, sino que agafant los diners y 'l farset, encarregant al amo memorias pe 'l vehí y que li digues que ja l'hi escriuria, vaig fugir corrents per pór de la mitja cana. M'entorno cap á l'Aduana á buscar dos cigarros habanos que 'l amo m'havia dat perque 'ls regalés á un *vista* y que, com jo encara no l'havia *vist*, les havia deixat allí per entregálosli á la tarde; pero en *vista* de lo que m'acababa de passar, vaig determinar fumarlos jo tant si fós ben *vista* com mal *vista* la meva acció, ¡Dimoni! be 's pot fer una calavarada un cop á la vida.

Al surtir d'allí tocaban las dotze en lo campanar de Santa María, y veyent que ja era hora de anar á dinar, entro en la Fonda del Univers, disposat á darme un bon rato atracanme de valent, y després mes satisfet que 'n Fortuny després de haver pintat «La Vicaria», me 'n vaig anar al Café de las Set portas y allí ab tota catxassa vaig péndrer la meva tasseta de café y vaig fumar-me ab tota solemnitat un dels puros destinats al *vista* de la Aduana.

Eran ja las tres de la tarde y vaig pensar consultar lo que 'm podia ser mes convenient, anant á véurer á un capellá beneficiat de Santa María, que 's cosí de un nebot del oncle del meu pare. Es un home molt bó pera donar consells; pero s'enfada tot seguit si li demanan quartos.

Anaba, donchs, tot motxo dirigintme cap á casa del ministre del Senyor, quant tot plegat sento á prop de mi un soroll de veus descompasadas y de crits descomunals que 'm van obligar á girar lo cap, vejent ab gran sorpresa un espectacle pera mi completament nou y que no sabia com esplicarme. Aquell bullici infernal surtia de dins dels reixats qu'hi ha á Llotja per la part del Plá de Palacio, y m'hi acosto per saber de que provenia, sent gran la sorpresa que va causar-me aquella estranya reunió.

Al voltant de una balustrada en forma de cubell d'uns 30 pams de circumferencia, hi havia un número gran de senyors mes ó menos ben vestits que semblaban insultarse ab números.

Ho dich aixís perque irats alsaban las mans amenasanse ab lo puny clós y l'un deya:

—'N preneh 2 á 65; l'altre:—Jo 'n preneh 2 á 70.

Qui no 'n tenia prou ab 2, ne prenía 4, 6, ó 8, cridant sempre sense descans ni treva fins á péndrer la veu.

Lo de mes enllá s'aixecaba de puntetas y deya á tots:—¡Fet, fet, fet!—quant un d'atravit desafiántlo li crida ab forsa, 2 mes te 'n dono, 2 mes, 2 mes, 2 mes, fins que al últim li va dir:—¡Prou!—Y veyent que se rendia, tots los demes *donaban* en lloch de *péndrer*.

—Vaija—vaig pensar entre mi—aquets son rematats y han fet bé de tancarlos dintre de aquets reixats de ferro que son ben macissos.

La saragata anaba en augment y duya trassas de no acabarse. Desde 'l reixat ahont jo m'estaba, per l'obertura d'una gran arcada veyia un inmens saló al fondo del que hi havia un artístich y preciós rellotje. Estaba aquest saló plé de senyors en actitud mes pacífica; pero tot plegat alguns, com si 'ls piquéss la tarántula, s'acostaban al cubell consabut y cridaban, gesticulant com los altres:—Vaya una bojeria mes original—pensaba jó.

De prompte ¡qué veig! ¡valgam Dèu, quina sorpresa!... ¡l senyor Quirse!

—Senyor Quirse—¡Cá, no 'm sentía! També cridaba com los altres entre mitj del corro. ¡Ay! lo pobre ¿se haurá tornat boig? Jo que 'm refiaba d'ell pera que 'm busqués colocació. Torno á cridar mes fort;—¡Senyor Quirse!—Ni per aquesta. Sort qu'un dels bojos se 'n va adonar y va avisarlo. Lo bon home, al véurem, doná un crit y allargá 'ls brassos regositjós; pero tot plegat se para, se treu un llaipis y una llibreta de la butxaca y, com si dibuixés me miraba de tant en tant prenentme las fesomias.

—Dispensa 'm, noy, he apuntat las operaciones perque no se 'm olvidés cap nom: ¿Y cóm dimoni has vingut aquí?—va preguntarme.

—Jo li diré...

—Ja veurás, entra que enrahonarem.

—¿Qu'entri?—vaig contestar esparverat pensant en aquella escena de *Jugar con fuego*.

—Sí, home sí—deya ell, admirat de la cara que jo hi feya,—dóna la volta pe 'l passeig de Isabel y trobarás la porta d'entrada. ¿Qué pensas? T'has tornat molt ensopit y tonto des'que no t'havia vist.—Aquesta paraula me va ressen-tir y picat en la negra honrilla, vaig preguntar á un senyor:

—¿Vol ferme 'l favor de dirme aquest edifici si es...?

—La Bolsa, ara es l' hora de contratació.

—Es á dir, que tota aquélla gent que hi ha allí dins ¿son...?

—¡Bolsistas, home, bolsistas!

—¡Ah!—vaig esclamar, cayent del burro.—

Aquells crits eran operacions que feyan, com me deya 'l senyor Quirse.—Y vaig ficarme cap á dins, no del tot tranquil per aixó, fins que 'l meu amich de Romea, abrassantme 'm vá dir—¡Noy, que content estich de véuret!—També n' estich molt jo. Com ara no 'l veyia per Romea, pensaba que no hagués tingút novetat.—Es qu' ara no hi ha Bolsin los diumenges; hi vaig á la nit, que m' agrada més; pero hauria vingut una tarde no mes que per véuret.—Gracias. ¿No sap qu' estich sense colocació?—¿Y aixó, donchs?—Malas volencias d' un vehí que no ha parat fins que m' ha fet despedir per l' amo.—¿Y donchs ara, qué vols fer?—Lo primer que se 'm presenti.—¿Ets ben fort de comptes?—Bastant; jo ajudaba á portar los llibres al amo.—Aixis ja sabs prou ¿Tens parents á Barcelona?—Un capellá de Santa Maria?—¿Cóm se diu?—Mossen Ventura.—¡Calla, home, sino 'n coneix d' altre! Ja veurás; asséntat en un de aquest banchs y no 't moguis fins que jo torni.—Está molt bé.

Y vaig assentarme com me va dir, plé d' esperansas y d' ilusions.

JULI VERT.

REPERTORI DE FORA

Arenys de Munt, 22 Mars

En lo teatro Cervantes de aquesta població, dona funcions una companyia composta de joves aficionats, baix la direcció de D. Ramón Furuny.

Lo dia de Sant Joseph va representarse 'l drama *Treinta años ó la vida de un jugador*, que valgué molts aplausos á tots quants hi prengueren part, distinguintse los Srs. Soler, Pallí, Rodriguez y especialment lo Sr. Torrent que en lo paper de protagonista demostrá reunir grans condicions pera obras de importancia.

En la sarsuela *El gorro frigio*, la Srta. Planas treballá ab molt *chic*, essent ben acompanyada pe 'ls Srs. Torrent, Prades, Riera, Gubert, Rodriguez y Torres.

Nos permetem indicar al director Sr. Furuny, que no olvidi lo repertori catalá en que, sens dupte, podrán encare lluhir-se mes los aficionats de aquell Centre.—A.

Vilanova y Geltrú 21 Mars.

Lo dissapte 19, en lo teatro «La Primavera» s' va posar á la tarde en escena la sarsuela *Mirina* y á la nit la segona representació de la tan renombrada *Las dos princesas*.

Lo diumenje *El juramento* ab un plé que... Déu n' hi dó.

En la primera foren objecte de aplausos la senyora Sendra, y 'ls senyors Garcin, Roca y Coscollano, que van treballar ab fé y acert, havent donat lo tenor un *si* natural, ab tanta

duració y facilitat que 'ls espectadors s' entusiasmaren.

La sarsuela *Las dos Princesas* no va surtir de molt tan be, tal volta á causa de massa confiats tots los artistes, (com suchsueix moltes vegadas).

La senyora Viada, que va cantar en la segona, es una artista per tots conceptes consumada, per que ella, no discorda ni una sola nota.

Al vespre del 20, nit, varen posar *Las hijas de Eva*, notantse molt be aquells bocadillos del primer acte, en que la senyora Viada y 'l senyor Coscollano, interpretan ab tant bon ascert.

No acabaré aquesta revista sens fer menció del quarteto final cantat per los senyors Garcin y Coscollano y las senyoras Viada y Sendra, que va sortir... al pé, per lo que degueren repetirlo tot entre estrepitosos aplausos.

La orquesta y coros, bé, com també un aplauso al Director senyor Ferrer.

Angelito, Gorro frigio y Chateau Margaux, foren las obras del teatro de la Cuyña Vella lo dissapte. Sa interpretació va esser regular, gracias á la bona direcció del senyor Roca.

Lo jove Montagut, desempenyá bastant bé los diferents papers que se li confiaren, com aixis també ho feren los senyors aficionats encara que 'l senyor Magrinyá adoleix d' algun defecte, que fo desmeréixer lo treball.

En quant á las senyoras Cabeiro, Aparicio y Navarro, se 'ls hi prodigaren aplausos.

De la orquesta debem dir qu' algunas vegadas semblaba qu' en lloch de tocar un número de la obra, fessin un ensaig d' instrumentasio; sort que son Director, senyor Toldrá, ab l' armonium tapaba molts defectes.

Lo diumenje 20 del corrent se va representar lo juguet comich *Nina, ¿Cómo está la sociedad!* y *Con permiso del marido*, produhint lo mateix afecte.—R. N.

DESDE SARAGOSSA.

Amich Director: Déixim comensar la meya tasca aplicantme aquell conegut adagi catalá que diu: «Arrivar y módrer», puig que aixis que he fet ma *triumfal* (?) entrada en la capital d' Aragó y m' he enterat de que aquesta nit tenía lloch la segona representació de l' ópera *Poliuto*, m' he dit:—¿perqué vull, camas? Y en menos temps que 'l necessari pera escriurer lo present, he fet cap al bonich teatro del carrer del Coso.

Sento no tenir las qualitats que en lo que toca á música tenen mos dignes companys de redacció Vidal, Ben y U. D. O. pera fer de *Poliuto* una extensa revista: no obstant, he de confessar que 'l desempenyo de la citada obra ha alcansat un éxit verdader, sobresurtint la senyoreta Muñoz y 'ls senyors Bogat y Zanón: Lo senyor Barratta, prou sap ahont té la ma drete en lo que 's refereix á dirigir l' orquesta.

La concurrència, escullida y numerosa.

Penso véurer altre cop á dits artistes y desde Logroño tindré 'l gust de enviar ma segona carta.

¿Vol créurer, senyor Director, que he trobat una *baturra* que fa patir molt á n' aquest son afectíssim amich

CRISTÓFUL LLEGANYA?

Dilluns 21 Mars 1892.

REUNIONS PARTICULARS

LOPE DE VEGA.—Pera 'l últim diumenge s' anunciaren quatre pessas, dos de las quals (*Las tres alegrías* y *Tal hi va qui no s' ho creu*) perteneixents al Arxiu dramàtic de la viuda Mayol, va prohibir s' representació un delegat de dita casa Velshiaquí qu' aixó passà en lo moment de tenir de comensar la funció, de manera que, pera partir del compromís, s' hagueren de representar selament las altres dugas que foren *Sébas [al cap* y *Lo que 's veu y 'l que no 's veu*.

En la representació de las dugas pessas los aficionats compliren com á bons.—A. R.

ESQUERRA DEL ENSANXE.—Lo dissapte tingué lloch lo benefici del soci D. Joaquín Roig á qual efecte posá en escena la comedia en tres actes *Las pesquisas de Patricio* desempnyant lo beneficiat lo paper de protagonista y essent ben secundat pe 'ls Srs. Alcalá, Vila y Sala. Després vingué l' estreno del monòlech de 'n Gestus II, escrit expressament pera 'l Sr. Roig, titulat *Lo ball dels casats*, lo que no es mes qu' un recort d' un ball que 's doná temps endetrás en aquest cercle. La cbreta, encara que depressa, está escrita en fácil prosa y conté alguns tochs recomanables, per lo qual felicitem novament á son autor.

Per deferencia al beneficiat, lo barítono senyor González cantá una romansa essent molt aplaudit; y fent elogi del mateix, lo Sr. Mallorquí va llegir una carta en vers del soci don Frederich Prieto.

Lo Sr. Roig fou obsequiat ab gran número de presents, regalo de la societat y de varios amichs.—A. R.

LA LUZ DEL PORVENIR.—A benefici del pianista d' aquesta societat Sr. Carrasco y ab un plé bastant regular, féu son debut la companyia infantil comich-lírica baix la direcció del Sr. Es, colá, ab *Las doce y media... y sereno!*, y vaja-pobres criaturas! encara feren massa per ser la primera vegada. Després se representá *Los alojados*, distingintshi los Srs. Requejo, Piera y Escolá. Pero aquest, ahont posá ben de relleu las facultats artísticas que 'l recomanan, fou en *Salón Eslava* al desempnyar aquella colecció de tipos, y sobretot, en aquell *cante jondo*. També ballaren lo Sr. Piera y 'l Sr. Escolá lo duo de *De Madrid á París*; pero, francament, aixó de ser al mateix temps escolá y bailarí no lliga massa. Lo *minué* de la sarsuela *Panorama Nacional* va ser un quadro bonich. Y per final se representá *El maestro de obra prima*, prenenthi part las Srtas Puig, Zamorano (A.) y 'ls Srs. Gomez, Miracle (fill.) Plácido y Sierra.

Vostés preguntarán:—Donchs ¿qué va ser tot en castellá?—Aixís nosaltres nos ho créyam, quant, á pesar de no resar en lo programa, una amable senyoreta cantá una romanza en catalá, música de Pellicer, lletra de Serafi Pitarrá, lo qual nos feu exclamar.—*¡Aun hay patria, Veremundo!*—A. R.

FOMENT RECREATIU.—Hi vejérem lo diumenge últim, la representació de la pessa catala-

na *Los dos barbers*, en la que sapigueren treurer bon partit los Srs. Rosés y Sanromá. També feren lo mateix vespre la pessa castellana *Las dos joyas de la casa* y anuncian per lo proxim dissapte una funció de *quadros disolvents humoristichs*.—R. T.

ROGER DE FLOR.—Ab un plé complert, tingué lloch diumenge día 20, la funció en honor del distingit escriptor D. Joaquín Nin y Tudó, estrenantse las obras *La maldición de una hija*, drama en tres actos y en prosa, y la comedia en un acte *Una castellana del Clot*, degudas á la pluma del ja esmentat autor.

En la primera nos ha donat á conéixer una vegada mes sos valiosos recursos en l' art escénich, puig hi ha algunas escenas de verdader efecte dramàtic.

Los actors desempnyaren ab gust sos respectius papers, distingintse las senyoras Rodriguez y Paz y 'ls Srs. Serrat (J. M.) y Rozas.

L' autor fou cridat ab insistencia á cada final d' acte, y obsequiat al final ab un elegant placa artística junt ab cuadro de honor ab la firma dels senyors socios.

De la segona obra direm que va fer r'urer molt á la concurrencia, si bé son argument es bastant trivial y hasta cert punt inverosimil.—R. ALONSO.

LA BRUJA. (Olimpo).—Pera la funció que va donarse á benefici dels apuntadors Srs. Borrell y Carbonell lo dia 18, va representarse la comedia *Lo plet de 'n Baldomero*.

Las Sras. Puchol, Forcada y 'ls Srs. Marxuads, Vidal, Saura, Parera y Gatuellas, se portaren molt bé, demostrant tenir ben estudiats sas respectius papers.

No sucsehí lo mateix ab la pessa *La senyoreta* puig los que la desempnyaban debían sufrir un petit *atach* de pessigollas, que no pogueren contenir-se la rialla.

L' actor Sr. Fages molt bè en lo monòlech que va recitar.

La banda de bastardia fou lo drama escullit pera la funció següent y en lo desempnyo 's lluhiren las Sras. Puchol y Serrano y los senyors Puiggarí, Gatuellas, Marxuach, Parera y Canut, que obtingueren molts y merescuts aplausos.

LA EUSKALDUNA.—Celebrá lo diumenge sa funció de reglament, ab regulars obras, regular interpretació y regular concurrencia.

CUPIDO.—Ab numerosa concurrencia tingué lloch lo dissapte últim al vespre la representació de las pessas catalanas *La Teta gallinaira*, *Carambolas* y *Una calaverada*, distingintse en la primera la Srta. Virgili y 'ls Srs. Gimenez y Virgili; en la segona la Srta. Virgili y los Srs. Fornaguera, Planas, Mas y Virgili, y en la última tots, finalisá la festa ab un llach ball de societat.

ATENEO MARQUÉS DE MINA.—(Barceloneta.) Després d' havernos fet acompanyá per un vigilant, puig temían pérdrens entre 'ls pilots d' inmundicias que trobárem al pasar per algun carrer, nos internárem lo dissapte últim en lo local de dita societat en la que tingué lloch la representació de la comedia catalana *La pubilla del Vallés* y de las sarsueletas *Rondó final* y *Tío... yo no he sido*, ben interpretadas, especialment la última en que, 'ls Srs. Roig, Vilardell y Clapera (sino que aquest estaba algo afonich) b

las Srtas. Vila (P.) y Vila (V.), Pero hauria anat millor si la característica no hagués rigut tant.—R. T.

CIRCUL DE PROPIETARIS DE GRACIA.—Concorregudas en extrem se vegeren las funciones que doná aquesta important societat en las nits del 19 y 20.

Las sarsueletas *Dorm*, ¡Viva mi niña! y *Tio... yo no he sido*, que 's representaren en la primera, foren molt ben desempenyadas.

En todas ellas hi prengué part la popular tiple donya Josepha Mateu que, junt ab lo Sr. Balmansa y 'ls demás que 'ls secundaren, van fer los posibles pera compláurer á la concurrencia y ho lograren de debó.

Una orquesta contractada al efecto y dirigida per D. Lluís Rodas, acompañá ab molt ajust y afinació tots los números de música.

Ab los mateixos elements, lo dia 20 se representá la sarsuela *Marina*, obtenint molts aplausos tots los que hi prengueren part.

Donaren fi á tals funciones lluhits balls ab orquesta.

ARGENSOLA.—Lo diumenge passat va improvisarse una funció composta del monólech dramátich *Noche maldita* que declamá ab molt aplauso lo Sr. Barberán, y la pessa *Lo noy de casa á cárrech* de la Srat. Garzón y 'ls Srs. Traveria, Mas, Codina y Cartellá.

Pera diumenge vinent se prepara una funció extraordinaria á benefici del quadro de companyia de aquesta societat.—J. A.

CASSINO ARTESA.—Lo dia 20 se posá en escena lo drama *Jorge el armador*, que tingué un regular desempenyo.

Hi van péndrer part las Sras. Rodés (P.), Casao, y Boxedós y 'ls Srs. Ferrón, Camps, Villar, Llistor, Callís, Galingo, Reig, Comdom, treyent-ne regular partit. S' acabá la funció ab ball de Societat.

SALÓ DE DESCANS

= Nostre estimat amich D. Jaume Roig Cordoniu prega la inserció del següent suelto:

«**IMPORTANT.**—Tots los individuos que tenían cedidas obras á la biblioteca de la que fou Associació literaria, poden passar á recullirlas en lo Passeig de Sant Joan, núm. 137, 1er, 1.ª, tots los días feyners, fins al últim del próxim Abril. Passada dita fetxa, no s' admetrá cap reclamació.»

= Per medi de papeletas elegantement impresas á dos tintas, anuncia la empresa del teatro de Novetats pera 'l dia 28 del corrent la funció catalana que s' ha disposat á benefici de la aplaudida primera dama de caràcter D.ª Concepció Palá.

Las obras del programa son: la comedia *La Parentela* (no representada en aquell colisseu); l' estreno de un sainete del Sr. Guimerá, titolat *La Baldirona* y la pessa *Un dinar á Miramar*.

No duptem que semblant benefici será dels millors de la temporada.

= Lo Centro Familiar «Argensola» prepara en lo Foment Protector una escullida funció pera diumenge 27 á la tarde *A espaldas de la ley* y *Los Hugonotes* son las obras escullidas. Ja 'n direm alguna cosa.

= En lo mateix local del Foment Protector

(Gracia) ha de comensar també diumenje una nova empresa que vé animada dels millors desijios en pró del verdader art del teatro. Anuncia 'ls preciós drama *Guzman el Bueno* que 'l desempenyarán las Sras. Martinez y Sugrañes y 'ls senyors Rousset, Llavayol, Freixas y Perez. En la pessa *Croquis del natural* hi pondrá part lo jove actor Sr. Mas Bernat, de qui se 'ns ha parlat elogiantlo.

Aprofitant la invitació no hi faltarem.

Desitjem que vaji be la temporada.

= En lo espayós local que ocupa la societat «Banya Graciense» se inaugurarà lo diumenge 3 de abril próxim la societat recreativa Campoamor que donará funciones y balls todas las tardes dels dias festius y será presidida per don Angel Sirvent.

En lo programa inaugural que será escullit, hi figura la representació de la ópera *Arturo di Fuencarrale*.

= Avuy lo jove actor D. Ernest Hernandez fa el seu benefici en lo teatro Romea ab lo drama *Lo full de paper* y lo monólech *La ruleta*, la pessa *Los tres toms* (perque dedica la funció als cotxeros) y la obreta *La partida de ajedrez* per la dama jove Srta. Sola y pe 'ls aficionats senyors Verano, Viñas, Bernabeu y Llorens, dirigits per aquest últim.

= S' está organisant pe 'l dia 3 de abril una funció en la Societat Roger de Flor; en honor del digne president, Sr. Bracons, representantse quatre pessas escullidas.

CAVILACIONS

LOGOGRIFO NUMERICH

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0	Nom de dona.
1 2 3 4 5 6 7 5 9	Pobla catalá.
1 2 3 4 5 6 7 5	Ho son 'ls enamorats.
8 6 3 5 9 7 0	En los cuartels.
5 0 3 6 4 9	Molts ho son.
0 3 4 9 6	Molts ne tenen.
5 6 8 2	En los billars.
7 6 4	Part del cos humá.
4 9	Nota musical.
1	Consonant.

V. JAUMOT Y MAGRINYÀ.

XARADA

Tres-invers primer
prima-tercera
tercera Total
segona primera.

B. ARRINA.

CORRESPONDENCIA PARTICULAR

V. Jaumot: La cavilació aprobado; lo vers *Prou...* ¡prou!...—Noy Ros, atés lo cambi.—Xiribech, ¡no es mal xiribech lo que vosté armaria.—Gomis: ¡qu' es l' amo de la torre?—B. Bueno: podem dirli «bueno, be».—Cap y pota, n' hi faltan tres.—N. Orgullós: mal psendónim.—J. Busqué, Anton Clatell, Pero Pau; servidas las novas suscripcions.—Gregori Baltá (Llavaneras), ja 'ls avisarem.—Roch Genis (Altafulla): no 'n sabem res.—Pep Galle: rebut l' import. Ho insertarém.—Noy Ros: repetirem l' ordre del cambi.—Agustí Rafi (S. Boy), fins á primers d' Abril.—F. Sábá, tindrem molt gust.—J. Palmer y Pagés: lo del seu amich no va. De vosté triarem algun treball.—Pau Clich: lo seu logogrifo sembla ximple, porque, no hi es tot; li falta un número.—J. T. y R: gracias, la veuré.

Imp. de EL FARO.—Calle San Rafael, 27